

sovraži — kakor Byron — ves svet, češ da je pôdel, in naj ima samo sebe za pol-božanstvo, potem bode tudi tako hitro omagala v resnobnem in težavnem delu, kakor je Byron, katerega je nekoliko napora kmalu potlačilo v grob. In Heine! Česa naj se uči hrvaška mladež od njega? Ali nima mladina v obče dandanes mnogo preveč odljudnega duha in trdega srca, ali ji je zato treba še francoske frivolnosti in Heinejevega cinizma? Ali mu treba odkrivati Leopardijevo brezupnost, o katerega nekkih pesmih pisatelj pravi, da so »poklik očajničkoga srca, koje više ne vjeruje ni Bogu ni svjetu ni samomu sebi«? O neki drugi pesmi veli pisatelj, da je v njej »pesimizam i radikalizam ubojan«. Leopardiju je prihajala večkrat misel, da bi se usmrtil, a ni se usmrtil, ker »ni imel dosti moči za ta čin«. (Treba je torej imeti moči [morebiti celo npravne?] za samomor, življenje pa prenašati je — boječnost!) Tudi v življenjepisu Puškinovem se izraža tako mišljenje. Taki so junaki, ki se slavé v tem delu.

Kdor je prečital vso knjigo, vpraša naj se naposled: Kaj se v njej hvali in priporoča? In: Ali je vse to zdravo in dobro, za kar se morebiti vnema srce čitateljevo? Radi priznavamo, da je v knjigi tudi precej lepих mislij, da podarja po pravici, kako potrebna je v poeziji istinitost, realizem, kako je napredovala poezija prav v 19. veku, kako so se borili ti pesniki za slobodo: a te dobre misli niso izrečene tako, da bi jih manj zveden čitatelj lahko ločil od drugega slabšega gradiva.

Pisatelj teh vrstic tako ceni slobodo mišljenja in tako malo pripoznava veljavo javnega mnenja, kakor tudi veljavo navadnih pisateljev, da ga te »slike« niso kar nič prepričale o veliki vrednosti vseh onih idej, katere se zrcalijo po nekoliko v tej knjigi. Ta knjiga mi ni strla prepričanja, da se v večini teh pisateljev (izvzemam Mickiewicza in Kollára) kaže notranja razdrtnost in razdvojenost, razpor s svetom in še bolj z Bogom, boj proti človeški družbi, katera pa ni vselej kriva njih nezadovoljnosti, krščanstvu sovražni duh, mnogokrat nenravnost, načela, ki se ne vjemajo ne z izkušnjo, ne z zdravo in trezno filozofijo: ne, marveč še potrdila mi je te nazore. Prav zato pa mislim, da ta knjiga ne bode donašala hrvaškemu narodu, najmanj pa mladini, onega sadu, katerega si obeta »Matica«. Mislim tudi, da je našemu slovanskemu duhu jako malo ustrezno, ako se mu na tak način priporoča tuje blago. Na jedni strani se boré Hrvati za svojo narodno samostojnost in posebnost, (veseli naj bodo, da jo imajo!) na drugi pa se jim kažejo (menda najboljši in najčistejši?) viri, iz katerih naj se napijejo novega življenja, in sicer Byron, Leopardi, Heine, Hugo! Ne, ta pot se mi ne zdi prava. Mislim, da je v Hrvatih dovolj prirodnih, domačih sil, dovolj duha, dovolj gradiva in netiva, da se vspne narod sam po sebi, da si ustvari svoje slovstvo. Neki italijanski minister se je hvalil, češ: »Italia farà da se«; jaz menim, da treba tudi nam Slovanom vsaj težiti na to, da si pomoremo sami.

Vprašal bi pisatelja samega, ali mu je bilo jasno vse, kar je hotel priporočati in s čimer

je hotel seznaniti čitatelje? Koliko umevnih mislij je n. pr. v tej-le razlagi o »Don Juanu«: »U tom se vidi, da je široki historijski potez u »Don Juanu« isto tako močan, kao filozofijski duh u »Faustu«... U »Don Juanu« nalazimo prirodu i povjest, kako u »Faustu« prirodu i metafiziku; ovdje čovječji život razvit u svoj širini, kako je u »Faustu« stisnut u personifikaciju, a cijelo je djelo produkt srčbe, koja je pred očima sviju moćnika vremena napisala: Mene Tekel Ufarsim!« Na str. 157 pravi, da nahajamo pesimizem i u bibliji.

(Konec.)

Dr. Fr. L.

DRUGA SLOVSTVA.

Naznanjamo dve bogoslovni knjigi iz poslednjega časa, ki sicer nista pisani v slovenščini, vendar pa sta plodova domačega vrta.

»**Commentarius**« in evangelia s. Marci et s. Lucae. Concinnatus per Leonardum Klofutar, praepositum mitratum capituli cathedralis Labacensis, ss. theologiae doctorem, instituti studiorum theolog. dioecesiani directorem, nec non studii biblici N. T. professorem p. o. emeritum etc. etc. Labaci. Sumptibus auctoris. — Viennae apud bibliopolam Henricum Kirsch. 1892. 8°. Str. 304. Cena 2 gld. — Gosp. pisatelj je po svojih bogoslovnih latinskih delih vrlo znan duhovščini domači in tuji. Ker se naš list ne peča z bogoslovno stroko, ne ocenjujemo tega dela. Za nas je dovolj, da smo v listu zabeležili to delo kot pričo vsestranskega znanstvenega delovanja Slovencev. — Isto velja tudi o naslednjem delu:

»**Compendium hermeneuticum**.« Scripsit dr. Josephus Lesar, professor studii biblici N. T. in seminario clericorum Labacensis, consistorii episcopalis assessor. Labaci. Typogr. Catholica. Expensis Seminarii clericorum. 1891. 8°. Str. 82. Cena 50 kr. — Želimo, da bi obe knjigi rodili obilo sadu.

»**Weltgeschichte**« von Dr. Joh. Bapt. v. Weiss, k. k. Regierungsrath und o. ö. Professor an der k. k. Universität Graz. Dritte verbesserte Auflage. Graz und Leipzig. Buchdruckerei & Verlagsbuchhandlung »Styria«, k. k. Universitäts-Buchdruckerei. — Lani smo naznanili izdajanje tega znamenitega dela do 40. snopiča. Sedaj imamo že 18 novih snopičev (do incl. 58.) pred seboj. Ti obdelujejo srednji vek v poznejših dōbah: (v 5. zv.) Mongole in njih grozni naval na Evropo pod Džingiskanom, žalostni konec križarskih vojsk, boje krščanskih vladarjev z Mavri na Španskem, homatije na Sicilijanskem, zgodovino starega Walesa, potem (v 6. zv.) Rudolfa Habsburškega in razne dogodke ob času papeža Bonifacija VIII., posebno konec reda templarskega; nadalje Adolfa Nasavskega in Albrehta I. in njiju delovanje na raznih straneh, Henrika VII. in razmere na Laškem, razvoj Anglije, zlasti pa pesništvo, zgodovinopisje, modroslovje in solo od 1100 do 1400; za tem zanimivim spisom se nam kaže nemška zgodovina za Friderika Lepega in Ludovika Bavarca, hkrati z dogodki na Angleškem,

Nizozemskem in Laškem, črna kuga in Turki, Mongoli, Mameluki v Egiptu in grozni Timur; nato zasveti dōba Karola IV., ki je tako znamenita za Nemčijo in Češko; h krati so mnogi dogodki na Angleškem in Francoskem, posebno važni na Laškem, od koder so bili šli papeži na Francosko; kralja Vaclava vladanje je znamenito zaradi cerkvenih homatij, posebej husovstva: s cerkvenim zborom v Konstancu in Baselu in s Sigismundovo smrtjo se konča 6. zvezek. Zv. 7. nam predočuje jugovshodne dežele evropske v 15. stoletju, prodiranje Turkov, delovanje cesarja Friderika IV. in papežev proti tej nevarnosti, pa tudi premembe na Češkem in Ogrskem; na Španskem in Portugalskem pa se začinja teženje po novih pridobitvah, Amerika se razkrije, in prične se nova dōba, nov vek. Ob istem času so vedno bolj zamotane razmere

na Laškem, premembe se vrše na Francoskem, Angleškem, katoliška cerkev deluje z raznim uspehom, sovražniki se prikazujejo, vihar se napoveduje, in narodi slutijo, da se hoče pojaviti nekaj važnega — reformacija je došla. — Težko je govoriti o takem delu, kakor je Weissovo; hvala je že prenavadna, grajati ni kaj. Ako rečemo zopet, da je Weiss res velikan v zgodovinski natančnosti in mojster v pripovedovanju, nismo povedali nič novega. Da, vsi priznavajo, da zna Weiss s čudovito močjo pridobiti čitatelja in ga zanimati. To delo čitati je prav tako prijetno, kakor uživati dovršen umotvor. Katoliško misleči naobraženci smejo biti ponosni, da je to delo vseskozi — katoliškega duha. Prav zato se tudi zanimamo za to delo, izhajajoče blizu naše domovine.

Narodne stvari.

Učimo se jezika od naroda!

(Priobčuje Jos. K.)

(Dalje.)

Dekličiti, čim: Franica in Reza še zmirom deklíčita = vedeta se kakor dekleta, plešeta itd.

Zbloja, e: 1. zmešnjava; 2. slabo žganje. »Zbloditi« koga ali kaj zmešati; »zblódi se«, da nič ne vé; »zblójen, a, o = zmešan, (ne zbloden; ravno tako »pristujèn« človek, kateri se nam studi, »počéjena« hiša, če smo jo počédili, »Brján«, kdor je na Brdu doma itd.).

Pláč, a: denašnje dni se lahko dobi vse, samo za pláč = gegen Bezahlung: plačati je treba, zastonj ne.

Prekôpna, e: sneg kopni, delajo se »prekôpne«, »prekôpnasto« je že: vidi se že tu in tam zemlja.

Vlačić, a, plavič, a: kdor hlode vláči, plávi.

Plesec, plesca, plesíca, e: Tänzer, Tänzerin.

Pustúh, a, pustinják, a: pust človek, sam za-se, kateri ni za nobeno družbo; »družèn« pa ljubi družbo.

Jéča, e = ječmenova in ržena zmes.

Ovsina, e: ovsena in ržena zmes.

Nasvétnik, a: slišal sem to besedo samo o zakotnem pisaču, ker na svéte daje ljudem.

Mráznica, e: 1. tenka megla blizu tál, kadar je jasno in mraz; 2. predno začne iti sneg, leté »mráznice«: zelo tenke in drobne posamezne snežinke.

Dimnica, e: nekaka megla okrog gričev in gor; kakor dim okolo gore.

Gospodáren, rna, o: kdor gospodarstvo umeje: Ta gospod je zelo gospodaren; koj je vse njive pregledal in povedal, kaj je prav in kaj ni prav.

Moškováti se s čim: moškemu biti s čim.

Znásad, prislov: če roko položim na rôko, stojita znasad (gov.: znasod) = druga na drugi. Menda: z + na + saditi; primeri: po-sadíti.

Zorílo, a: 1. čas, kadar zori, n. pr.: Je-li okoli Dunaja zorílo dosti prej kakor